

110

NASZPRÁVY.

VYDÁVÁ SKUPINA ČS. ŽOSADELAIDE S. AUSTRALIA.

[10. 11. 1955.]

Ú V A H A .

Kárlis DRAVIŇŠ .

K U L T U R N Í Ž I V O T L O T Y Š S K É H O E X I L U

V emigraci se nachází 6-7% litevského národa, přes 100.000 lidí. Mezi nimi je veliký počet inteligence, což umožňuje nejen pokračování litevské kultury a zvláště literatury, ale její další rozvoj. Ti, kdo prožili litevské národní probuzení doma, svědčí o tom, že v emigraci je větší zájem o litevské knihy nežli byl ve vlasti, snaha seznámiti se hlouběji s národní kulturou a vychovat v ní nová pokolení je přirozeným výsledkem zvětšeného patriotismu jakožto odpovědi na přítomný osud domova. Téměř polovina litevské emigrace žije v USA a Kanadě, v zemích s vysokým životním standartem, a to je další okolnost, působící šťastně na rozvoj národní kultury: příznivá hmotná situace umožňuje Lotyšům věnovat na kulturní potřeby tolik, že literatura nepotřebuje už dávno žít z cyklostilovaných publikací jako na samém počátku emigrace. Třeba zdůraznit, že Lotyši si pomohli k rozkvětu své kultury v cizině vlastními prostředky: Lotyšský kapitál je dodnes uložen a zablokovan v Americe, a nebyl dán k dispozici.

První období rozkvětu prožila lotyšská kultura těsně po válce do doby první měnové reformy v Německu. Tehdy, po počáteční vlně cyklostilovaných prací, došlo rychle ke zřízení lotyšských tiskáren, z nichž vycházely nejen žurnály a nová původní díla všeho druhu, ale i přetisky starších stěžejních děl, zvláště v oboru krásné literatury. Nová stabilizace po rozptýlení se z Německa dala na sebe několik málo let čekat, než znovu lotyšští emigranti se dopracovali lepší hmotné situace v nových působištích. Od té doby však rozkvět trvá. Vytvořila se řada velkých vydavatelství, která nahradila množství příležitostných vydavatelů. Prosperují tak, že mohou vydávat sebrané spisy významných lotyšských autorů (jako poesie a pohádky největšího lotyšského spisovatele, Karliše Skalbeho, zesnulého v r. 1945 ve Štokholmu, a. j. nebo encyklopedický slovník a jiná větší díla. Lásku Lotyšů ku knize ilustruje malý příklad: loni, při 300letém jubileu jejich klasika Mancelia, byla vydána jeho "Kázání", v lotyšštině z poloviny 17. století. První tisícový náklad byl rozebrán okamžitě.

Statistická ročenka za rok 1954 přináší informace o vydaných knihách. Podle ní v letech 1945 - 1954 vyšla celkem 1901 lotyšská kniha. Z podrobnějších údajů stojí za zmínku: počet dětských knih - 43, původních románů nebo sbírek novel - 386, sbírek poesie - 150, literárně-historických esejů - 48, překladů - 135, divadelních her - 43, knih o výtvarném umění - 39, hudebních děl - 139, atd. Z celkového počtu knih je cyklostilovaných něco méně než 400. Vycházely do r. 1948, pak už ne.

Lotyšští nakladatelé nejen že žijí ze své práce, ale mohou platit přijatelné honoráře. Honoráře za sbírku básní dosahují až 3.000 švédských korun (600 dol.)

Největším literárně kulturním listem je Cel'a Zimes (Ukazovatel cesty), vycházející každý druhý měsíc od r. 1948 přirozeně tiskem s reprodukcemi celostránkovými i menšími. Mnohoamerické listy Lotyšů mají pravidelné kulturní přílohy, kulturní rubriku mají právě všechny lotyšské listy.

Lotyšští vědci, profesori a učitelé mají své organizace. Na kulturní a propagační fond přispívají Lotyši částkami stanovenými podle jednotlivých zeměpisných oblastí. Ve Švédsku činí příspěvek 12.-korun ročně, v Americe a Kanadě 6.-dolarů na rodinu. Za rok 1954 vynesly příspěvky na fond ve

Švédsku 12.230 Škr, čoli zaplatilo na něj více jak 70% Lotyšů ve Švédsku. (Pozn. Poláci mají jiný systém placení na svůj Skarb Narodowy; každý výtělečně činný Polák odvádí jednu čtvrtinu procenta ze svého hrubého příjmu.)

Každým rokem jsou udělovány ceny po 400 - 500 dol. za nejlepší sbírku poesie, román, hru ev. vědeckou práci v nějakém spojení s Lotyšskem. I za grafiku a hudbu jsou ceny. Mimo to u příležitosti různých jubileí exilních autorů pořádají Lotyši po celém světě sbírku pro jubilanta, aby mohl nějaký čas věnovat se jen a jen své tvorbě bez materiálních starostí. Taková sbírka se koná téměř každý rok a vždy vynese několik tisíc dolarů. Nedávno dostal výtěžek jedné z nich ke svým padesátinám nejčtější současný lotyšský dramatik Märtins Ziverts.

V Německu mají Lotyši dosud gymnasium a dále několik stipendistů v Baltische Forschungsinstitut v Bonu, které vydržují tím, že každý Lotyš může být členem s poplatkem 2dol. ročně. V Hamburku měli universitu s 8 fakultami a 193 přednášejícími. Po rozjezdu z Německa pokoušeli se zřídit universitu v USA, ale americké kruhy neprojevíly ke snaze porozumění.

podle časopisu SKLIZEN

 Z ČINNOSTI ČS. ŽIVNOSTENSKÉ
 STRANY.

P*REDSIEDNICTVO Čs. Živnostenské a obchodnické strany středostavovské v exilu konalo dne 29. května 1955 svoji řádnou schůzi za předsednictví M.J.Švestky, na které byly předmětem jednání ~~stanná~~ záležitosti strany a důležité otázky světové politiky, mající přímý vztah k politickým úkolům čs. exilu. V první řadě projednány okolnosti schůzky Velké Čtyřky a usneseno, podobně jako se stalo dříve, poslati zahraničním ministrům USA, Velké Británie a Francie podání se žádostí, aby byl uplatněn požadavek politické svobody, vyjádřený též svobodnými volbami pod mezinárodní kontrolou v ČSR a v jiných státech za železnou oponou. Bylo pozdraveno uzavření a ukončení okupace Rakouska a projednána překvapivá návštěva moskevských vládců v Bělehradě. Gen. jednatel J.Kučera však konstatoval, že v Jugoslavii trvá dále potlačení živnostníků a zemědělců. Dr.Kopfstein pojednal o změněné situaci ve střední Evropě, kde se Německo stalo suverénním státem a usneseno věnovat otázce sousedů ČSR zaslouženou pozornost. Pojednáno o pozoru

ruhodném výsledku voleb ve Velké Británii, kde se dalo čekat porážka laboristů, když se dělnické odbory vyslovily proti znárodnění a věc znárodnění byla snad hlavním předmětem voleb. Vítězstvím Anthony Edena byla posílána prestyž Anglie. Její spojenectví s USA a celá západní Evropa jím získává. Vysloveno politování, že v Radě Svob. Československa panují nejasné poměry, že Rada NEZASTU PUJE VŠECHNY SLOŽKY ČS. LIDU a že se vši pravděpodobností čs. zájmy v Evropě nejsou hájeny jak by si to zasloužovali. Usneseno poslati Radě dopis v této a jiných věcech. Pojednáno o zprávách Kerstenova výboru a zveřejnění článku Dr. W. Bechera kongresníkem Burdickem. Poukázáno na to, že ostatní strany čsl. exilu dosud nezveřejnily své politické programy. Projednány nové členské přihlášky, jmenován důvěrník strany v Rakousku, a vyřízena věc porušení stranické kázně.

Národní Střed, je časopis který Vám něco poví.

Přispívejte na tiskový fond !!!